

31. *10 lystopada – 65 rokiv Vsesvitnii Federatsii demokratychnoi molodi* [November 10 – 65 years of the World Federation of Democratic Youth]. <http://www.kpu.ua/uk/15241/10-listopada-%25e2%2580%2593-65-rokiv-vsesvitnij-federatsi%25d1%2597-demokratichno%25d1%2597-molodi> [in Ukrainian].

32. Kotsur, P. M. (2010). *Divchyna-traktorystka* [Girl-tractor driver]. *Kotsur, P. M. I letiat leleky do svoikh osel* [And stork fly to their homes]. Pereyaslav-Khmelnytsky-Chernivtsi. 72–73. [in Ukrainian].

Bilotserkivska I. Sakuniv school (1913–2010): the spiritual treasure of personalities.

The article deals with the connection of school education with the preparation of intellectually developed, creative and thinking personality. This process of interaction is shown on the example of the well-known graduates of the Sakuniv school (Nedrigailivsky region of the Sumy region): Honored builder of Ukraine, Bilous Mykola Vasyliovych; known journalist Demochek Kuzma Makarovich; a teacher, member of the National Union of Journalists, a member of the National Union of Regional History of Ukraine, an honorary citizen of Sakunikha Kotsura Petra Mikhailovycha; a scientist in the field of history, historiography, source history, history of Ukraine and the history of pedagogy, Doctor of Historical Sciences, professor, academician of the National Academy of Sciences of Ukraine, rector of the SHEI Pereyaslav-Khmelnytsky Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University Kotsura Viktora Petrovycha; a scientist in the field of history, historiography, source history, history of Ukraine, Doctor of Historical Sciences, professor of the Kyiv National Taras Shevchenko University, Kotsura Anatoliia Petrovycha; graduate of Sakuniv school and Pereyaslav-Khmelnytsky Hryhorii Skovoroda Pedagogical Institute named Kotsura Volodymyra Petrovycha; Doctor of Law Lavrik Galiny Volodymyrivny; Honored Doctor of the Russian Federation Nikonenko Vasyliia Ilich; Major of the Police Mikhaila Mikhailovycha; female tractor driver Kushnir Evdokyi Mikhailovny.

It has been found out that these individuals, former students of the Sakuniv school, made a significant contribution to the development of construction, journalism, art studies, pedagogy, historical science, medicine, road patrol service and agricultural affairs in Ukraine and abroad.

Key words: Sakunykha, school, graduates, students, teachers, education.

Одержано 20.09.2017.

УДК 378.091.8(477)

Сергій Кикоть
(Переяслав-Хмельницький)

**РОЗВИТОК СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ**

У статті проаналізовано розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України в період незалежності. Висвітлено організаційні та нормативно-правові аспекти становлення і розкрито особливості функціонування органів студентського самоврядування у вищій школі України. Встановлено, що розвиток студентського самоврядування в Україні характеризується зростанням кількості осередків, зміцненням зв'язків між організаціями різних рівнів, набуттям студентами досвіду організаторської роботи, вдосконаленням законодавчої бази. Доведено, що сьогодні студентське самоврядування активно трансформується зі статусу радника адміністрації вищого навчального закладу до її партнера.

Методологія дослідження ґрунтується на принципах історизму, об'єктивності, системного аналізу фактів і подій.

Ключові слова: студентство, студентське самоврядування, органи студентського самоврядування, громадська активність, вищий навчальний заклад, управління вищим навчальним закладом.

Студентське самоврядування – потужний фактор демократизації сучасної вищої школи, що сприяє вихованню у студентів лідерських якостей, формуванню громадянської

свідомості, активної життєвої позиції. У галузі вищої освіти студентське самоврядування розглядається як невід'ємний елемент освітньо-виховного середовища вищої школи.

Студентське самоврядування є надзвичайно ефективним засобом формування демократичних традицій і культури, прищеплення навичок відстоювати і захищати свої інтереси й інтереси громади, усталення практики використання демократичних процедур.

На фоні поступової демократизації та інтеграції України в Європейський Союз зросла увага до студентського самоврядування як невід'ємної частини громадянського суспільства. Сьогодні студентське самоврядування активно трансформується зі статусу радника адміністрації ВНЗ до її партнера. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження розвитку студентського самоврядування у вищій школі України.

Проблема студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України знайшла своє відображення у наукових розвідках вітчизняних учених, серед яких варто виокремити дослідження У. Ванькович [1], З. Галаджун, Х. Гаврилюк [2], О. Єгорової [3], С. Кикотя [5], Ю. Кращенко [7], М. Мандрик [8], Р. Сопівника [10] та ін.

Так, Ю. Кращенко [7] аналізує студентське самоврядування в освітньо-виховному середовищі вищої школи України та зарубіжжя. М. Мандрик [8] висвітлює історичні передумови виникнення студентського самоврядування в Україні. Розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах в контексті вступу України до європейського співтовариства знайшов своє відображення у науковій розвідці З. Галаджун і Х. Гаврилюк [2]. Зростанню ролі студентів у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів України присвятив своє дисертаційне дослідження Р. Сопівник [10].

Не дивлячись на наявний масив наукової літератури з окресленої проблематики, розвиток студентського самоврядування у ВНЗ України потребує подальшого поглибленого наукового аналізу, особливо з урахуванням змін у системі вищої освіти України, зумовлених інтеграцією української вищої школи до європейського науково-освітнього простору.

Мета статті – проаналізувати розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України.

Передумови для становлення та розвитку студентського самоврядування у ВНЗ України у 90-х роках ХХ ст. були непростими, адже діяльність своєрідних попередників студентського самоврядування за радянських часів – професійних студентських спілок – послужила негативним досвідом. Замість задекларованої ідеї захисту прав студентства в основу їх діяльності було закладено ідею створення потужного інструменту ідеологічного впливу на формування світогляду й установок студентів.

Досвід самоврядування для українського студентства був незвичним і новим, відтак найпершим завданням, що постало перед усіма без винятку першопрохідниками українського студентського самоврядування, було осягнення й усвідомлення природи самоврядування, усвідомлення того, що криється за гаслом «Університет для студентів» на противагу слогану «Студенти для університету» [1, с. 11].

На початковому етапі розвитку студентського самоврядування в Україні відбувалося започаткування різноманітних незалежних організацій (таких, як Союз українського студентства, Об'єднання студіюючої молоді «Зарево», Українська студентська спілка, студентські братства), незалежних студентських професійних спілок («Поступ» та «Пряма дія»), які так і не стали в усеукраїнському вимірі реальними конкурентами офіційним профспілкам.

Після традиційного «стихійного» етапу функціонування нових структур, повинен був розгорнутися етап організаційного (або ж законодавчого) їх оформлення. В Україні цей етап був ознаменований прийняттям Закону України «Про освіту» від 23 березня 1991 р. (де закладено визначення органів і прав громадського самоврядування),

«Положення про державний вищий заклад освіти» від 5 вересня 1996 р. (яке містить розділ «Органи студентського самоврядування у вищому закладі освіти»), «Типового положення про органи студентського самоврядування» від 3 квітня 2001 р., Закону України «Про вищу освіту» від 17 січня 2002 р. [1, с. 11–12].

У 1996–2002 рр. був прийнятий ряд документів, в яких більш широко визначено статус студентів, як активних учасників навчально-виховного процесу. Так, у документах «Положення про державний вищий навчальний заклад» (1996 р.) «Положення про студентське самоврядування у вищих закладах освіти» (2001 р.), Закон України «Про вищу освіту» (2002 р.) відбувся перегляд правового статусу студента у бік підвищення його суб'єктності в навчально-виховному процесі [3, с. 59–60].

Слід зазначити, що незважаючи на прийняття цих документів, зокрема Закону України «Про вищу освіту», у законодавстві не було чіткої визначеності всіх аспектів діяльності органів студентського самоврядування (далі – ОСС). Загалом розвиток студентського самоврядування в Україні характеризується тривалими пошуками щодо законодавчої урегульованості діяльності цих органів.

Попри наявну законодавчу базу (*нехай і не зовсім досконалу – С.К.*) для створення і діяльності органів студентського самоврядування їх становлення у ВНЗ України відбувалося досить повільно. Причинами цього були відсутність подібного досвіду у студентів, небажання адміністрацій деяких вузів сприяти в створенні ОСС, низький рівень поінформованості серед студентства та ін.

Не можна не погодитися із думкою экс-міністра освіти і науки України С. М. Ніколаєнка, який в одному зі своїх виступів зазначив: «Здавалося б, що відкинувши заідеологізовані форми організації, молодь створить нові. Насправді процес виявився непростим і неоднозначним. На противагу жорстким ієрархічним структурам попередніх часів стали створюватись осередки з розмитими цілями і хаотичними процедурами. Частина студентів зрозуміла студентське самоврядування як процес, паралельний діяльності університету. Окремі елементи студентського самоврядування, які впроваджуються, не мають впливу на вирішення найпростіших питань студентського життя» [9].

Не дивлячись на певні позитивні зрушення, недосконалість законодавчої бази все ж продовжувала посідати перше місце серед недоліків студентського самоврядування, адже воно функціонувало на основі застарілого у багатьох відношеннях Закону України «Про вищу освіту» від 17 січня 2002 р. (ст.ст. 37, 38). Нерозвиненість законодавства породжувало відсутність юридичного статусу, чіткої компетенції органів студентського самоврядування. Далі слідували такі наболілі проблеми як брак фінансування для реалізації завдань і виконання власних функцій, низька самосвідомість і активність студентів, незацікавленість лідерів, протистояння профспілок, сильна залежність студентства від адміністрацій вузів [12, с. 15].

На жаль, більшість студентів не брала участь у громадському житті. Так, за даними соціологічного дослідження «Становище студентської молоді України» близько 77,5% студентської молоді взагалі нічого не знали про громадські організації або дізнавалися про їх діяльність із засобів масової інформації; лише 4,9% студентів були членами громадської організації і брали активну участь у її діяльності; 2,5% були членами громадських організацій і брали участь в окремих заходах; тільки 13,5% студентів були членами молодіжних організацій, а кількість тих, хто нічого не знав про такі або дізнавався про них із засобів масової інформації, становила 65,5% [11, с. 133].

Невтішними є й цифри щодо активності студентського самоврядування в молодіжному середовищі. Відповідно до вищезгаданого соціологічного опитування про діяльність студентського самоврядування знали 56,5% опитаних, із яких 22,2% – «активісти» студентського самоврядування, а 34,3% «обізнані» про студентське

самоврядування, у той час як 38,5% респондентів зазначили, що вони взагалі «необізнані» про студентське самоврядування [11, с. 133–134].

Значною подією для розвитку студентського самоврядування у вищій школі України стало створення Всеукраїнської студентської ради (далі – ВСР). 29 травня 2005 р. відбулася установча конференція Всеукраїнської студентської ради, на якій були присутні більше 250 представників органів студентського самоврядування з 215 вищих навчальних закладів України.

ВСР є добровільним об'єднанням студентів ВНЗ України. До неї входять близько 300 органів студентського самоврядування вузів України. Створення ВСР стало поштовхом для подальшої активності студентів. Зростають кількісні показники – з'являються нові осередки студентського самоврядування, зміцнюються зв'язки між організаціями різних рівнів: вищих навчальних закладів, міста, області. Водночас студенти набувають суттєвого досвіду організаторської роботи, виробляють нові форми і методи діяльності, беруть участь у підготовці і проведенні різних виховних заходів [3, с. 59].

Тривалий час студентські та молодіжні громадські організації, ВСР, окремі політики вели активну боротьбу за права студентського самоврядування в українських вузах, наближені до рівня держав-членів Європейського Союзу. В результаті 19 січня 2010 р. Верховна Рада України прийняла Закон України № 1798-VI «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо питань студентського самоврядування», яким поповнила нормативно-правове забезпечення студентського самоврядування. 10 лютого 2010 р. ці зміни набрали чинності.

Згідно з законом, органам студентського самоврядування надаються конкретні функції з організації студентського життя та участі у навчальному процесі закладу, призначається квота в розмірі не менше 10% у складі вченої ради ВНЗ. Передбачено, що лише за погодженням із органом студентського самоврядування у ВНЗ приймається рішення про відрахування осіб і поновлення на навчання; переведення студента, котрий навчається за державним замовленням, на навчання за контрактом і навпаки; поселення осіб у гуртожиток і виселення з нього тощо.

Відповідно до закону адміністрація ВНЗ має всебічно сприяти створенню належних умов для діяльності органів студентського самоврядування щодо надання приміщення, меблів, оргтехніки; забезпечення телефонним зв'язком, постійним доступом до мережі Інтернет; відведення місць для встановлення інформаційних стендів тощо.

Фінансовою основою діяльності студентського самоврядування стануть відрахування в обсязі не менше 0,5 відсотка «спеціального фонду» бюджету вищого навчального закладу. Не менше третини цих коштів витратиметься на потреби діяльності наукових товариств студентів і аспірантів [4].

Отже, з прийняттям нової редакції ст. 38 Закону України «Про вищу освіту» досягнуто більшого рівня визначеності, чіткості положень щодо організації діяльності органів студентського самоврядування ВНЗ. Окрім того, відбулося укріплення позицій цих органів щодо можливостей впливу на процес управління вищим навчальним закладом шляхом визначення аспектів, які потребують погодження з боку органів студентського самоврядування в процесі керівництва ВНЗ. Тим самим розвиток студентського самоврядування стає невід'ємним елементом системи управління вищого навчального закладу.

Прийняття закону, без сумніву, є істотним кроком у сенсі формального підґрунтя для покращення ситуації. Але не менш важливою є змістовна складова – переміна відношення у свідомості самих студентів щодо їх ролі у житті вищого навчального закладу. Коло недоліків у цьому відношенні є суттєвим. Тут і низький рівень поінформованості українських студентів щодо сутності, значення й можливостей студентського самоврядування. У багатьох вузах країни переважна більшість студентів

хіба що чула про нього і сприймає його як дещо нереальне й абстраговане. Існує й інша ситуація, коли у навчальному закладі наявні активісти, котрі прагнуть змінити стан речей на краще, але їм бракує інформації, знань, досвіду роботи. Звичайно, за таких умов не слід очікувати підвищення рівня самосвідомості студентства та прагнення подолати перешкоди на шляху створення дієвих і впливових ОСС. Тому підвищення рівня поінформованості стає основою для розв'язання інших нагальних проблем.

Очевидно, що створити органи студентського самоврядування в окремому вузі можна простим шляхом використання адміністративного ресурсу, запропонувавши «зверху» найбільш активним студентам започаткувати відповідний осередок. Набагато складніше створити організацію, яка б де-факто відповідала духу Болонського процесу, тобто сутності студентського самоврядування у розвинених західноєвропейських країнах, де роль ОСС є дійсно впливовою [3, с. 61].

Сьогодні значну підтримку органам студентського самоврядування надають громадські організації, серед яких варто виокремити ВМГО «Національний студентський союз», Громадська ініціатива «Студентський захист», Українська асоціація студентського самоврядування та ін.

Так, ВМГО «Національний студентський союз» постійно виступає співорганізатором студентських науково-практичних конференцій, круглих столів, форумів, тренінгів і семінарів, на яких активно обговорюються та вирішуються проблеми українського студентства. Основна мета діяльності організації – представництво та захист науково-освітніх, трудових, соціально-економічних та інших прав, а також інтересів осіб, які навчаються, формування високо свідомої молодіжної спільноти України.

Основною метою діяльності Громадської ініціативи «Студентський захист» є надання безкоштовної правової допомоги студентам ВНЗ при виникненні проблем у вузі та сприяння у вирішенні студентських проблем на рівні ВНЗ та на державному рівні (Міністерство освіти і науки України, Кабінет Міністрів України).

Українська асоціація студентського самоврядування (далі – УААС) – це незалежне та демократичне національне об'єднання студентів та органів студентського самоврядування України. УААС об'єднує органи студентського самоврядування, студентські громадські організації, студентські клуби та наукові товариства, що діють у ВНЗ України, а також окремих активних студентів із метою захисту прав, і представництва інтересів української студентської громади на національному й міжнародному рівнях [6, с. 122–123].

У 2006 р. УААС виступила одним зі співзасновників всеукраїнської спілки молодіжних громадських організацій «Український молодіжний форум», а вже з 2 грудня наступного року УААС стає повноправним членом Європейського союзу студентів (ESU), підтримує контакти та організовує спільні проекти з національними союзами студентів Європи. Це дозволяє співпрацювати з Радою Європи, Європейською комісією та Групою супроводу Болонського процесу [8].

У цілому, аналізуючи розвиток студентського самоврядування у ВНЗ України, можна виокремити два основних його етапи. Перший етап – 1990–1998 рр. – здебільшого характеризується значною політизацією студентського руху, радикалізмом стосовно соціальних проблем студентства. Це знайшло своє відображення, з одного боку, в активній участі молоді в політичній сфері життєдіяльності суспільства, наприклад, участі в політичних партіях, акціях, з іншого – в активному намаганні політичних партій, лідерів використати потенціал молоді в політичних процесах, передусім це стосується виборів. Другий етап – з 1998 р. і до сьогодні – характеризується спрямованістю органів студентського самоврядування до розширення можливостей реалізації права на розвиток студентського самоврядування із зосередженням уваги на визначенні засобів розв'язання соціальних проблем молоді та участі в управлінні ВНЗ. Визначне місце

в розвитку студентського самоврядування в цей період відіграє Болонський процес, покликаний забезпечити умови формування єдиного європейського простору вищої освіти. До пріоритетів цього процесу належить розвиток автономії ВНЗ, студентського самоврядування [5, с. 136–137].

Отже, студентське самоврядування у вищих навчальних закладах України пройшло непростий шлях свого становлення і можемо констатувати, що цей процес триває й донині. Сьогодні воно характеризується зростанням кількості осередків, зміцненням зв'язків між організаціями різних рівнів, набуттям студентами досвіду організаторської роботи, вдосконаленням законодавчої бази.

Трансформація органів студентського самоврядування зі статусу радника адміністрації ВНЗ до її партнера свідчить про зростання його ролі і впливу на процес управління навчальним закладом. Сьогодні керівництво ВНЗ, держава і суспільство загалом сприймають студентське самоврядування як невід'ємну складову демократизації вищої освіти в Україні, без чого неможлива інтеграція вітчизняної системи освіти в європейський науково-освітній простір.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Ванькович У. Студентське самоврядування в Україні. Київ: Молодіжна альтернатива, 2004. 60 с.
2. Галаджун З., Гаврилюк Х. Розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах в контексті вступу України до європейського співтовариства [Електронний ресурс]. URL: http://lp.edu.ua/Institute/IGS/IPP/WebRC/issues/Galadzhun_Gavryliuk.htm
3. Єгорова О. В. З історії студентського самоврядування в Україні // Гуманітарний журнал. 2009. № 3–4. С. 58–62.
4. Закон України від 19.01.2010 р. № 1798-VI «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо питань студентського самоврядування» [Електронний ресурс]. URL: <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-do-zakonu-ukrayini-pro-vishu-osvitu-shodo-doc10900.html>
5. Кикоть С. М. Розвиток студентського самоврядування як напрям державної підтримки молоді в Україні // Матеріали II Міжнародної наукової студентської конференції «Домінанти студентського самоврядування: захист прав студентів і сприяння якості освіти», м. Переяслав-Хмельницький, 29 листопада – 1 грудня 2013 р. Переяслав-Хмельницький, 2013. С. 133–145.
6. Козак А., Козак М. Роль консолідації діяльності органів студентського самоврядування на регіональному, державному та міжнародному рівнях // Матеріали II Міжнародної наукової студентської конференції «Домінанти студентського самоврядування: захист прав студентів і сприяння якості освіти», м. Переяслав-Хмельницький, 29 листопада – 1 грудня 2013 р. Переяслав-Хмельницький, 2013. С. 121–124.
7. Кращенко Ю. Студентське самоврядування в освітньо-виховному середовищі вищої школи України та зарубіжжя [Електронний ресурс]. URL: www.vsr-mon.org.ua/studlibrary/manage/1167-2009-12-04-16-48-58
8. Мандрик М. В. Історичні передумови виникнення студентського самоврядування в Україні [Електронний ресурс]. URL: <http://studcon.org/istorychni-peredumovy-vynyknennya-studentskogo-samovryaduvannya-v-ukrayini>
9. Ніколаєнко С. М. Розвиток студентського самоврядування – важливий чинник забезпечення якості вищої освіти / Доповідь Міністра освіти і науки України Станіслава Ніколаєнка [Електронний ресурс]. URL: <http://www.lib.nau.edu.ua/press/statii/arxiv/2007/rozvitok.htm>
10. Сопівник Р. Зростання ролі студентів у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів України: історичний аспект (90-ті рр. XX – початок XXI ст.) // Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Луганськ, 2004. 20 с.
11. Студентська молодь України: сучасний вимір. Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2008 року). Київ: Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту, Держ. ін-т розвитку сім'ї та молоді, 2009. 164 с. [Електронний ресурс]. URL: www.kmu.gov.ua/sport/control
12. Студентське самоврядування для чайників / [Упорядник Т. Нагалецький]. Київ: Нове видання, 2006. С. 15.

REFERENCES

1. Vankovych U. Studentske samovryaduvannya v Ukraini. Kyiv: Molodizhna alternatyva, 2004. 60 s.
2. Haladzhun Z., Havrylyuk Kh. Rozvytok studentskoho samovryaduvannya u vyshchych navchalnykh zakladakh v konteksti vstupu Ukrainy do yevropeyskoho spivtovarystva [Elektronnyy resurs]. URL: http://lp.edu.ua/Institute/IGS/IPP/WebRC/issues/Galadzhun_Gavryliuk.htm
3. Yehorova O. V. Z istoriyi studentskoho samovryaduvannya v Ukraini // Humanitarnyy zhurnal. 2009. № 3–4. S. 58–62.
4. Zakon Ukrainy vid 19.01.2010 r. № 1798-VI «Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» shchodo pytan studentskoho samovryaduvannya» [Elektronnyy resurs]. URL: <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-do-zakonu-ukrayini-pro-vishu-osvitu-shodo-doc10900.html>
5. Kykot S. M. Rozvytok studentskoho samovryaduvannya yak napryam derzhavnoyi pidtrymky molodi v Ukraini // Materialy II Mizhnarodnoyi naukovoï studentskoyi konferentsiyi «Dominanty studentskoho samovryaduvannya: zakhyst prav studentiv i spryyannya yakosti osvity», m. Pereyaslav-Khmelnyskyy, 29 lystopada – 1 hrudnya 2013 r. Pereyaslav-Khmelnyskyy, 2013. S. 133–145.
6. Kozak A., Kozak M. Rol konsolidatsiyi diyalnosti orhaniv studentskoho samovryaduvannya na rehionalnomu, derzhavnomu ta mizhnarodnomu rivnyakh // Materialy II Mizhnarodnoyi naukovoï studentskoyi konferentsiyi «Dominanty studentskoho samovryaduvannya: zakhyst prav studentiv i spryyannya yakosti osvity», m. Pereyaslav-Khmelnyskyy, 29 lystopada – 1 hrudnya 2013 r. Pereyaslav-Khmelnyskyy, 2013. S. 121–124.
7. Krashchenko Yu. Studentske samovryaduvannya v osvitno-vykhovnomu seredovyshchi vyshchoyi shkoly Ukrainy ta zarubizhzhya [Elektronnyy resurs]. URL: www.vsr-mon.org.ua/studlibrary/manage/1167-2009-12-04-16-48-58
8. Mandryk M. V. Istorychni peredumovy vynyknennya studentskoho samovryaduvannya v Ukraini [Elektronnyy resurs]. URL: <http://studcon.org/istorychni-peredumovy-vynyknennya-studentskogo-samovryaduvannya-v-ukrayini>
9. Nikolayenko S. M. Rozvytok studentskoho samovryaduvannya – vazhlyvyi chynnyk zabezpechennya yakosti vyshchoyi osvity / Dopovid Ministra osvity i nauky Ukrainy Stanislava Nikolayenka [Elektronnyy resurs]. URL: <http://www.lib.nau.edu.ua/press/statti/arkiv/2007/rozvitok.htm>
10. Sopivnyk R. Zrostannya roli studentiv u navchalno-vykhovnomu protsesi vyshchych navchalnykh zakladiv Ukrainy: istorychnyy aspekt (90-ti rr. XX – pochatok XXI st.) // Avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01; Skhidnoukr. nats. un-t im. V. Dalya. Luhansk, 2004. 20 s.
11. Studentska molod Ukrainy: suchasnyy vymir. Shchorichna dopovid Prezydentovi Ukrainy, Verkhovniy Radi Ukrainy, Kabinetu Ministriv Ukrainy pro stanovyshe molodi v Ukraini (za pidsumkamy 2008 roku). Kyiv: Min-vo Ukrainy u spravakh simyi, molodi ta sportu, Derzh. in-t rozvytku simyi ta molodi, 2009. 164 s. [Elektronnyy resurs]. URL: www.kmu.gov.ua/sport/control
12. Studentske samovryaduvannya dlya chaynykiv / [Uporyadnyk T. Nahalevskyy]. Kyiv: Nove vydannya, 2006. S. 15.

Kykot' S. Development of student self-governance in higher educational institutions of Ukraine.

The article analyzes the development of student self-government in higher educational institutions of Ukraine during the period of independence. The organizational and normative-legal aspects of formation are highlighted and peculiarities of functioning of student self-government bodies in the high school of Ukraine are revealed. It is established that the development of student self-government in Ukraine is characterized by an increase of the number of centers, strengthening of relations between organizations of different levels, acquisition of students experience in organizing work, improvement of the legislative framework. It is proved that today student self-government is actively transformed from the status of the adviser of the administration of a higher educational institution to its partner.

The methodology of the research is based on the principles of historicism, objectivity, system analysis of facts and events.

Key words: *students, student self-governance, student self-government bodies, public activity, higher educational institution, management of higher educational institution.*

Одержано 30.09.2017.